

Vår referens/dnr: Emil Görnerup

Er referens/dnr: N2015/4705/KF

2015-09-14

Remissvar

En fondstruktur för innovation och tillväxt

SOU 2015:64

Inledning och allmänna synpunkter

Föreningen Svenskt Näringsliv har anmodats att avge yttrande om betänkandet ”En fondstruktur för innovation och tillväxt”

Svenskt Näringsliv anser att ett generellt förbättrat företagsklimat är den enskilt viktigaste åtgärden för ökad tillväxt och utvecklingskraft i näringslivet.

Riktade stöd till företag utgör sammantaget en av de större utgiftsposterna i statsbudgeten. År 2009 delade staten ut subventioner och bidrag för minst 28 miljarder kronor. Med statliga utgifter i denna storleksordning är det viktigt att säkerställa att dessa stöd och bidrag utgör en klok användning av våra skattemedel. Behovet är stort av en generell genomgång av hela stödsystemet. Svenskt Näringsliv föreslår att regeringens Innovationsråd får i uppdrag att belysa alla befintliga stödinsatser.

Statliga riktade stödåtgärder är alltid selektiva – de utgår bara till vissa företag eller branscher. Risken för konkurrensnedvridningar är därför uppenbar och måste beaktas. Ett återkrav vid felaktigt utformade stödåtgärder som strider mot EU:s statsstödsregler är också förödande för det mottagande företaget och därför måste det säkerställas att alla förslag utformas i enlighet med statsstödsregelverket.

En genomgående synpunkt som vi har när det gäller samtliga förslag är att utredaren har fått synnerligen kort om tid på sig, vilket förklarar att flera av de förslag som lämnas behöver utvecklas och analysen ytterligare fördjupas.

Alla statliga stödprogram, inklusive de som utredaren föreslår i betänkandet, bör ställas mot några generella principer för att säkerställa samhällsnyttan:

- *De statliga stöden är endast motiverade om de är marknadskompletterande.* Annars är risken stor att stödet tränger undan privata investeringar.
- *Stöd till företag bör i så liten grad som möjligt avgränsas med avseende på geografi och bransch.* Finansiering söker sig inte till regioner eller en viss typ av företag. De söker sig till de företag som har bäst potential. Vid en för snäv avgränsning riskerar stödet att gå till företag som inte har tillräckligt stor potential.
- *Stödprogrammen måste koordineras sinsemellan.* Systemet idag är mycket svåröverskådligt och olika statliga stödprogram delar ibland ovetande ut bidrag till samma företag eller organisation. Risken för kumulation av olika statliga stöd som ev. ges inom ramen för EU bör även i detta sammanhang beaktas och kan undvikas genom bättre koordinering.
- *Stödet måste ha rätt storlek.* Det finns idag en flora av små bidrag tillgängliga för företag. Det är tveksamt om så små bidrag gör någon nytta. Små stödprogram innebär dessutom att administrationskostnaderna ofta utgör en stor andel av stödprogrammets totala kostnad.
- *Stödet måste nå de rätta mottagarna.* I teorin ska staten nå de företag som har goda affärsidéer men som ändå inte fått privat finansiering. Marknadsmislyckandet grundar sig här på en informationsasymmetri mellan entreprenören och finansiären. I praktiken är det en mycket svår uppgift att identifiera dessa företag. Det är ändå helt nödvändigt för att stödet ska vara motiverat. Nås fel företag är pengarna bortkastade.
- *Stödet måste löpande utvärderas huruvida de uppfyller sitt syfte.* Om syftet har uppnåtts är kanske stödet inte längre motiverat. Finansiering av stöd som inte utvärderas riskerar att vara bortkastade pengar. I värsta fall tränger de undan privata aktörer och finansiärer och orsakar därmed dubbel skada.

Specifika synpunkter på utredarens förslag

- **En ny struktur för statens riskkapital bildas genom inrättandet av en statlig fond som tillsammans med privata investerare ska investera i svenska innovativa företag med hög tillväxtpotential.**

Svenskt Näringsliv ser positivt på att geografiskt och branschmässigt avgränsade fonder omstruktureras mot fonder utan dessa begränsningar. Vi ser också positivt på ambitionen kring ökad effektivitet och förenkling av systemet. När det gäller den praktiska utformningen finns det däremot ett antal frågetecken. Det är oklart hur stort nettobeloppet till Fondinvest kommer att bli sett mot befintliga investeringar i Innovationsbron och Fouriertransform och hur dessa investeringar ska hanteras. I betänkandet skriver utredaren också att det statliga stödet har sin viktigaste roll i tidiga skeden i företagets utveckling, då den största delen av det privata riskkapitalet investeras i senare skeden. Trots det ska Fondinvest sätta upp riskkapitalfonder med investeringar i storleksordningen 5-50 mkr (10-100 mkr för life science). Investeringar i denna storleksordning handlar troligen mer om företagets expansionsfas än sådd- och uppstartsfas. Om investeringarna sker inom områden där det idag redan finns kapital så riskerar Fondinvest att både tränga undan och subventionera privat riskkapital.

Även utformningen av riskavlyftet för de privata investerarna måste ske på ett sådant sätt att det inte tränger undan privata investeringar eller leder till låg effektivitet. I betänkandet presenteras ett antal möjliga alternativ men inget tydligt förslag.

- **Ett statligt garantisystem införs i syfte att stödja bankernas utlåning till små företag.**

SN anser att en lånegarantifond av den typ som bland annat Storbritannien har upprättat kan vara av intresse. Förslaget bör därför utredas vidare. Mot bakgrund av att dagens system är svåröverskådligt bör för- och nackdelar med att bygga upp en separat struktur i stället för att lägga det som en del av ALMI:s verksamhet belysas.

- **En demonstrationsanläggningsfond inrättas för investeringar i ny teknologi eller processer där produktionsanläggningar eller produktionsenheter ska producera i kommersiell skala.**

Detta är ett område som näringslivet länge efterfrågat ytterligare åtgärder inom. Det är emellertid svårt att i nuläget lämna synpunkter och kommentarer till detta avsnitt eftersom förslaget är otydligt i flera avseenden. Ett exempel är att det finns ett intresse för stöd till demonstrationsanläggningar, men utredaren är tydlig att det inte handlar om stöd till test- och pilotverksamhet, trots fondens namn.

En annan sak som väcker frågetecken är den om kommersialisering. Här bör noga beaktas och analyseras förenligheten med EU:s statsstödsregler, inte minst de som specifikt gäller avseende FoU-satsningar. Erfarenheten är att EU-kommissionen har haft synpunkter på projekt som legat för långt fram i kommersialiseringssfasen.

Vi vill även lyfta fram att urvalsprocessen av vilka företag/projekt som ska erhålla medel måste vara transparent och förutsägbar liksom att det kan säkerställas att medlen verkligen går till rätt saker.

- **Ramverket för investeringar**

Svenskt Näringsliv välkomnar att utredningen även lyft fram och berör frågor om ramverket för investeringar. Detta är enligt vår mening något som borde ha varit en naturlig del av uppdraget från början och dessutom något som borde ha utvecklats och fått en än mer utbredd plats. Gällande de tre områden som utredningen lyfter fram vill vi kort nämna följande avseende respektive del:

Investeraravdraget

Svenskt Näringsliv har i remissvar, Dnr 56/2015, er ref Fi2015/1734,¹ påtalat att de restriktioner som regeringen föreslagit med anledning av kommissionens nya riktlinjer (2014/C 19/04) är alltför långtgående. I första hand är det viktigt att Sverige säkerställer att sådana lättnader för finansiering som undantaget från förbudet mot statsstöd ger utrymme för blir verkningsfulla i den svenska ekonomin. Utgångspunkten behöver vara företag verksamma i Sverige i vart fall inte ska ha sämre villkor än företag verksamma i andra länder inom unionen. Om man utgår från att de flesta länder nöjer sig med att lagstifta i enlighet

¹ http://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/vissa-kapitalbeskattningsfragor-infor-budgetpropositionen-for-201_614293.html

med kommissionens riktlinjer kommer svenska företag att missgynnas i förhållande till sina konkurrenter inom unionen. Det är centralt för utvecklingen av svensk konkurrenskraft. Vi delar utredarens synpunkt att investeraravdraget bör utvärderas.

Personaloptioner

Vi delar även utredningens uppfattning om att det behövs förändrade regler för beskattning av personaloptioner. Det är angeläget att understryka att den underliggande orsaken till problematiken är Sveriges marginalskatt, som är högre än något annat konkurrentland såväl inom EU som utanför EU. Den utredning som för närvarande sitter och utreder skatteregler för incitamentsprogram (Fi 2014:04) ska, numer efter förlängd utredningstid, lämna sitt betänkande den 15 mars 2016. Förslag om skatteregler för incitamentsprogram som stärker Sveriges konkurrenskraft behövs så snart som möjligt. Eftersom det sannolikt kommer att finnas statsstödsaspekter som måste hanteras är tidsaspekten mycket viktig.

3:12 reglerna

Vi delar utredningens uppfattning om att utbudet av privat kapital skulle kunna förbättras om 3:12 reglerna förändras och vill understryka att den s.k. 4 procentsregeln behöver slopas. Se vidare Svenskt Näringslivs skrivelse 2013-194.²

Tobias Krantz

Chef utbildning, forskning och innovation

Emil Görnerup

Innovationspolitisk expert

² http://www.svensktnaringsliv.se/material/skrivelser/angaende-budgetpropositionens-forslag-till-andringar-av-312-regle_572511.html